

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİREYSEL YILMAZLIKLARI VE AKADEMİK İYİMSERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

THE RELATIONSHIP BETWEEN INDIVIDUAL RESILIENCE AND ACADEMIC OPTIMISM OF CLASSROOM TEACHERS

Songül TÜMKAYA² Nihat YETKİN³

Başvuru Tarihi: 13.04.2022 Yayına Kabul Tarihi: 07.01.2023 DOI: 10.21764/maeuefd.1102903

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıkları ve akademik iyimserlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 350 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak “Yetişkin Yılmazlık Ölçeği” ve “Akademik İyimserlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki veriler Google Forms aracılığıyla oluşturulan bir form ile çevrimiçi olarak toplanmıştır. Toplanan veriler Pearson korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıklarının ve akademik iyimserliklerinin üst düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bireysel yılmazlık ile akademik iyimserlik arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları bireysel yılmazlığın azim alt boyutunun, akademik iyimserliğin tüm alt boyutlarını yordayan en etkili değişken olduğunu göstermiştir. Akademik iyimserliği yordamada etkili bir diğer değişken ise bireysel yılmazlığın öz yeterlilik alt boyutu olarak belirlenmiştir. Bireysel yılmazlığın iç kontrol ile aile ve sosyal ağlar alt boyutları akademik iyimserliğin yordanmasında daha zayıf bir etki gösterirken, başa çıkma ve uyum alt boyutu ise etkili bir değişken olarak saptanmamıştır.

Anahtar Sözcükler: *Bireysel yılmazlık, akademik iyimserlik, sınıf öğretmeni*

Abstract: The purpose of this research is to examine the relationship between classroom teachers' resilience and academic optimism. The study was carried out using the relational screening model. The sample of the research consists of 350 classroom teachers selected by random sampling method. In the research, “Resilience Midlife Scale” and “Academic Optimism Scale” were used as data collection tools. The data within the scope of the research were collected online with a form created through Google Forms. The collected data were analyzed by Pearson correlation and hierarchical regression. As a result of the research, it was concluded that the individual resilience and academic optimism of the classroom teachers were at a high level. In addition, it was determined that there was a positive and significant relationship between resilience and academic optimism. Hierarchical regression analysis results showed that the perseverance sub-dimension of individual resilience was the most effective variable predicting all sub-dimensions of academic optimism. Another variable that is effective in predicting academic optimism is the self-efficacy sub-dimension of individual resilience. While the internal control and family and social networks sub-dimensions of individual resilience had a weaker effect on the prediction of academic optimism, the coping and adjustment sub-dimension was not found to be an effective variable.

Keywords: *Individual resilience, academic optimism, classroom teacher*

¹ Bu çalışma Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda (USOS-2021) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Prof. Dr. Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi ABD, e-posta: stumkaya@cu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0140-4640

³ Ç.Ü. Doktora öğrencisi, e-posta: nihatyetkin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5128-4168

Giriş

İnsanoğlunun yaşam mücadelesinde, karşılaştığı güçlülere gösterdiği tepkiler önemli bir yere sahiptir. Bireylerin bir kısmı, karşılaştığı güçlülüklerle baş edemeyerek vazgeçerken bir kısmı ise tam aksine bu güçlülüklerle yılmadan baş edebilmekte ve söz konusu zorluğun içinden daha da güçlenerek çıkabilmektedir. Bireyin hayatında karşılaştığı stres ve risk içeren durumları etkili bir biçimde yönetebilmesi ve karşısına gelen zorluklar karşısında kendini toparlayabilmesi yılmazlık olarak adlandırılmaktadır (Goldstein ve Brooks, 2013).

Yılmazlık kavramının literatürde farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Yılmazlığı, Masten (2001), riskli durumlarla karşılaşan bireyin, bu durumların olumsuz etkilerinin üstesinden gelerek önceki durumuna dönebilme yeteneği şeklinde; Reich, Zautra ve Hall (2010), zorluklar karşısında başarılı bir şekilde uyum gösterme şeklinde; Newman (2005) stres, sıkıntı, zorluk, facia ve travma gibi durumlar karşısında insanın uyum sağlama yeteneği şeklinde, Windle (2002) ise bireyin karşı karşıya olduğu risk faktörlerinin, olumlu uyuma destek olan koruyucu faktörlerin ve olumlu uyumun etkileşimi şeklinde tanımlamıştır. Yılmazlığın dinamik bir süreç olduğunu ifade eden Luthar, Cicchetti ve Becker (2000) yılmazlıkta iki önemli koşulun önemli olduğunu vurgulamış; bunlardan ilkinin bireyin önemli bir tehde veya ciddi bir sıkıntıya maruz kalması, diğerinin ise bireyin yaşadığı bu sorunların üstesinden gelerek olumlu uyum göstermesi olduğunu belirtmiştir. Geliştirilebilir bir özellik olan yılmazlığın (Higgins, 1994) en genel haliyle, kişinin yaşadığı zorluklar karşısında olumlu uyum göstermesi olduğu söylenebilir (Masten, Cutuli, Herbers & Reed, 2002). Sonuç olarak yılmazlık; sorunlarla karşılaşan bireyin, vazgeçmek yerine süreci iyi yöneterek sorunun üstesinden gelmesi ve sorunla karşılaşmadan önceki durumuna dönebilmesi şeklinde özetlenebilir. Yılmazlık kavramı “resilience” kavramının Türkçe karşılığı olarak kullanılmakla birlikte kavramın çevirisi ilk kez Öğülmüş (2001) tarafından yapılmıştır. Bunun yanında “resilience” kavramının Türkçe karşılığı olarak psikolojik sağlamlık (Gizir, 2004; Kararırmak, 2007, Yalım, 2007), kendini toparlama gücü (Terzi, 2006), psikolojik dayanıklılık (Basım ve Çetin, 2011; Eminağaoğlu, 2006) kavramlarının da kullanıldığı görülmektedir. Garmezy (1993) yılmazlık ve sağlamlığın farklı kavramlar olduklarını, sağlamlık kavramının bireyin incinmeyeceğini ifade ettiğini, yılmazlıkta ise incinmeme durumunun bulunmadığını belirtmektedir. Bu çalışmada anlam bakımından daha uygun olduğu düşünüldüğünden yılmazlık kavramının kullanılması uygun görülmüştür.

Yılmazlık özelliğine sahip bireyler, sorun çözme konusunda yeteneklidirler. Bu bireyler, yaşadıkları olumsuz olayları yorumlar ve onlardan yararlanarak kendilerini geliştirirler (Öğülmüş, 2001). Yılmaz bireyler, karşı karşıya kaldıkları acı gerçekleri soğukkanlı bir şekilde kabul eder; yaşadıkları kötü anlarda bile bir anlam bulur ve sahip olduklarıyla yetinmeyi bilirler (Coutu, 2002). Yılmaz bireyler; sakin, dürüst, dayanıklı, irade sahibi, kararlı, yenilikçi bireylerdir; ayrıca iyimserdirler ve hayata pozitif bakarlar (Everly vd., 2012).

Çoğu zaman kişinin yalnızca kendisini etkileyen yılmazlık özelliği, söz konusu kişi öğretmen olduğunda öğrencileri ve dolayısıyla toplumu etkileyebilmektedir. Bu bakımdan öğretmenlerin yılmazlık niteliğine sahip bireyler olmaları önem arz etmektedir. Meslek hayatları boyunca çatışma ve stres yaratan birçok durumla karşılaşan öğretmenlerin yılmaz bireyler olmaları kendilerinin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını korumalarının yanı sıra öğrencilerin akademik başarıları açısından da kritik bir unsur olarak görülmektedir (Day & Gu, 2013). Öğrencilerin akademik başarılarını arttırmada, akademik iyimserliğin önemli bir yeri vardır. Öğretme ve öğrenmeye odaklanması bakımından ruhsal (dispositional) iyimserlikten ayrılan akademik iyimserlik, öğrencilerin öğrenebilmelerinde ve akademik anlamda yüksek performans gösterebilmelerinde fark yaratılmasını ifade eder (Beard & Hoy, 2010). Başlangıçta okulun genel yapısı ile ilgili olan akademik iyimserlik kavramı daha sonraları öğretmenler için de kullanılmaya başlanmıştır (Hoy, Hoy & Kurz, 2008).

Öğretmenin akademik iyimserliği; öğretmenlerin çeşitli güçlüklerle rağmen etkili bir öğretim yapabileceklerine, öğrencilerinin öğrenebileceğine ve anne-babaların çocuklarını destekleyeceklerine, akademik başarıyı vurgulayabilecek ortamlar oluşturabileceklerine ilişkin inançlar bütünüdür (Beard, Hoy & Hoy, 2010). Öğretmenin akademik iyimserliği; öğretmenin öz yeterliği, öğretmenin öğrencilere ve velilere güveni ve akademik vurgu olmak üzere birbiriyle oldukça ilişkili üç öğeden oluşan gizli bir yapıdır (Hoy ve diğ., 2008). Ergen ve Elma (2018) öğretmenin akademik iyimserliklerini oluşturan bileşenlere “yöneticilere güven”i de ekleyerek öğretmenin akademik iyimserliğinin; öz yeterlik, öğrencilere güven, velilere güven, yöneticilere güven ve akademik vurgu olmak üzere beş öğeden oluştuğunu ifade etmiştir. Okul yöneticilerinin de öğretmenler üzerindeki etkisinin yadsınamaz olduğu düşünüldüğünden bu çalışmada Ergen ve Elma'nın (2018) ortaya koyduğu yöneticilere güven boyutunu da içeren akademik iyimserlik

kavramı tercih edilmiştir. Akademik iyimserlik beş bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler; öz yeterlik, velilere güven, öğrencilere güven, yöneticilere güven ve akademik vurgu şeklindedir.

Alanyazın incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıklarının tükenmişlik, rol stresi, öz yeterlik, stres, örgütsel bağlılık gibi birçok farklı değişkenle ilişkisinin araştırıldığı görülmektedir. Örneğin Çalışkan (2011), ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin değişime hazır olmaları ile yılmazlıkları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada yılmazlığın bazı yordayıcı değişkenlerinin, değişime hazır olmayı anlamlı bir şekilde yordadığını ortaya koymuştur. Richards, Levesque-Bristol, Templin ve Graber (2016), ilkokul ve ortaokul öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada; bireysel yılmazlığın algılanan rol stresini ve tükenmişlik algısını azalttığını belirlemiştir. Daha yüksek düzeyde yılmazlığa sahip öğretmenlerin duygusal olarak daha az tükenmiş hissettikleri, çalışmalarından daha çok memnun oldukları ve başkalarıyla olumlu etkileşim kurabildikleri görülmüştür. Polat (2018), öğretmenlerin yılmazlık düzeyi ile mesleki tükenmişlik düzeyi arasında negatif yönde; yılmazlık düzeyi ile örgütsel bağlılık, iş doyumunu düzeyi ve örgütsel iklim algıları arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu belirlemiştir. Üstündağ (2019) sınıf öğretmenlerinin kendilerini yılmaz bireyler olarak gördüklerini, yılmazlık özelliklerinin zamanla değişime uğradığını, sınıf öğretmenlerinin çeşitli risk faktörleri ile koruyucu faktörlere sahip olduklarını ortaya koymuştur. Daniilidou, Platsidou ve Gonida (2020), yılmazlık alt boyutlarından sosyal-mesleki yılmazlık, uyum ve motivasyonel yılmazlığın; öz-yeterliliğin tükenmişlik ve stres ile olan ilişkisine kısmen aracılık ettiğini ayrıca yılmazlığın alt boyutlarından duygusal yılmazlığın tükenmişlik ve stres üzerinde en güçlü yordayıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ile ilgili alanyazın incelendiğinde çalışmalarda akademik iyimserliğin daha çok psikolojik dayanıklılık, öz yeterlilik, başarı, mesleki ve örgütsel bağlılık değişkenleriyle birlikte ele alındığı anlaşılmaktadır. Hoy ve diğerleri (2008), ilkokul öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada, akademik iyimserliğin; yeterlik, güven ve akademik vurgudan oluşan genel bir yapı olduğunu ayrıca akademik iyimserliğin; eğilimsel iyimserlik, insancıl sınıf yönetimi, öğrenci merkezli öğretim ve örgütsel bağlılık ile ilişkili olduğunu belirlemiştir. Yalçın (2013), sınıf öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık ve akademik iyimserlik düzeylerinin branş öğretmenlerine göre daha yüksek olduğunu, daha az mesleki tükenmişlik yaşadıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, akademik iyimserlik ile psikolojik dayanıklılık arasında da pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu; akademik iyimserliğin, mesleki tükenmişliği yordadığı

belirlenmiştir. Sezgin ve Erdoğan (2015), öğretmen öz yeterliği, algılanan başarı, akademik iyimserlik, umut ve çalışma isteği arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu ve bu faktörlerin öğretmen öz yeterliğini pozitif olarak yordadığını ortaya koymuştur. Ergen ve Elma (2020), sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerinin yüksek düzeyde olduğunu, akademik iyimserlikleri ile mesleki bağlılıkları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir. Yılmazlık ve iyimserlik, bireyin olumlu psikolojik gelişim durumu olarak tanımlanan psikolojik sermayeyi (Luthans vd., 2007) oluşturan bileşenlerden ikisidir (Luthans ve Youssef, 2004). Bu bağlamda iyimserliğin ve yılmazlığın psikolojik sermayeyi oluşturan birbiriyle ilişkili kavramlar olduğu söylenebilir.

Psikolojik olarak daha dayanıklı öğretmenlerin akademik iyimserlik algılarının da daha olumlu olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra akademik iyimserlik gibi olumlu özellikler, öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyini azaltmakta ve öz yeterliklerini artırmaktadır (Hoy ve diğ., 2008; Yalçın, 2013). Bu değişkenlerin sınıf öğretmenlerinin mesleki performanslarını önemli bir şekilde etkilediği araştırmalarda da belirtilmektedir (Çalışkan, 2011; Hoy ve diğ., 2008; Polat, 2018; Richards ve diğ., 2016; Sezgin & Erdoğan, 2015; Üstündağ, 2019; Yalçın, 2013). Günün büyük bir bölümünü sınıf öğretmenleriyle geçiren ilkökul öğrencilerinin hayatlarında birçok bakımdan oldukça etkili kişiler olan sınıf öğretmenlerinin kişisel özellikleri, davranışları, tutumları, hayata bakış açısı gibi özellikleri öğrenciler üzerinde etkili olabilmektedir. Alanyazın incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıkları ile akademik iyimserlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Sınıf öğretmenlerinin yılmazlık düzeyleri, akademik iyimserlik düzeyleri ve bu iki kavram arasındaki ilişki; araştırmacılar tarafından araştırmaya değer bir konu olarak görülmüştür. Bundan dolayı böyle bir araştırmanın yapılması gerekli görülmüştür. Böylece araştırma sonuçlarının alanyazına katkı sağlayacağı, bu alanda yapılacak başka çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın genel amacı, sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıkları ve akademik iyimserlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ve bireysel yılmazlıkları hangi düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ve bireysel yılmazlıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları bireysel yılmazlık algıları, akademik iyimserliklerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıkları ve akademik iyimserlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığından ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ve bireysel yılmazlıkları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan herhangi bir çalışmaya ulaşılamadığından öncelikli olarak bu iki kavrama ilişkin var olan durumun ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Bu nedenle ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. İlişkisel tarama modeli, genel olarak araştırmacılar tarafından manipüle edilmemiş veya manipüle edilemeyen değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Fitzgerald, Rumrill & Schenker, 2004).

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilen örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle araştırmanın örneklemini Türkiye'nin farklı illerinden çevrimiçi olarak ulaşılan ve gönüllü olarak formu dolduran 350 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo'1 de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların 214'ünün kadın, 136'sının ise erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların içinde buldukları yaş aralığı incelendiğinde, en fazla katılımcının 26-30 yaş en az ise 36-40 yaş aralığında olduğu; katılımcıların çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Katılımcıların %90'ı lisans mezunu iken geriye kalanlar (%10) lisansüstü düzeyde eğitim almış kişilerdir. Meslekte hizmet süresi bakımından beş yıl ve altında hizmet süresine sahip katılımcıların sayıca ön plana çıktığı görülmektedir. İkinci sırada ise 16-20 yıl hizmet süresine sahip olan öğretmenler gelmektedir. Meslekte hizmet süresi açısından en düşük katılım gösteren grup 21 yıl ve üstünde çalışanlar olmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri(n=350)

Demografik Nitelik	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	214	61
	Erkek	136	39
Yaş	21-25	56	16
	26-30	92	26
	31-35	65	19
	36-40	57	16
	41+	80	23
	Lisans	314	90
Öğrenim durumu	Lisansüstü	36	10
	0-5 yıl	142	40
Meslekte hizmet süresi	6-10 yıl	47	13
	11-15 yıl	52	15
	16-20 yıl	65	19
	21+ yıl	44	13
Medeni durum	Bekar	125	36
	Evli	225	64

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Öğretmen Akademik İyimserlik Ölçeği” ve “Yetişkin Yılmazlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda katılımcıların; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslekte hizmet süresi ve medeni durum bilgilerini içeren sorular yer almıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bu form araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Form; öğretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu ve meslekteki hizmet süresine ilişkin bilgi almayı amaçlayan sorulardan oluşmaktadır.

Öğretmen akademik iyimserlik ölçeği: Öğretmen akademik iyimserlik ölçeği, Ergen ve Elma (2018) tarafından geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında 404 sınıf öğretmeni ile çalışılmıştır. Ölçek 5 boyuttan ve 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin boyutları; öz yeterlik (10 madde), velilere güven (6 madde), öğrencilere güven (7 madde), yöneticilere güven (6 madde) ve akademik vurgu (4 madde) şeklindedir. Ölçekteki sorulara verilen yanıtlar; Hiçbir zaman (1), Nadiren (2), Bazen (3), Çoğu zaman (4) ve Her zaman (5) olmak üzere beşli Likert şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=.92$ ve iki yarı güvenirlik katsayısı $\alpha=.87$ 'dir. Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler üzerinde yapılan güvenirlik analizi sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=.94$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin kapsam ve görünüş geçerliği uzman

görüşleri ile belirlenmiştir. Ölçeğin kapsam geçerliği ve görünüş geçerliği uzman görüşleri ile belirlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesinde açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi yapıldıktan sonra ölçeğin 33 maddeyi içeren beş faktörden oluştuğu ve faktörlerin toplam varyansın %58.56'sını açıkladığı belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen beş faktörlü yapıya ilişkin modelin iyi uyum verdiği görülmüştür. Ölçekte ters kodlanması gereken madde bulunmamaktadır. Yüksek puan öğretmenlerdeki akademik iyimserlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada kullanılan öğretmen akademik iyimserlik ölçeğindeki derecelendirme seçeneklerinin puanlara göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmen Akademik İyimserlik Ölçeğindeki Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
Hiçbir zaman	1	1.00-1.80	Yetersiz
Nadiren	2	1.81-2.60	Alt düzey
Bazen	3	2.61-3.40	Orta düzey
Çoğu zaman	4	3.41-4.20	Üst düzey
Her zaman	5	4.21-5.00	Oldukça üst düzey

Tablo 2’ye göre öğretmen akademik iyimserlik ölçeğindeki maddelere verilen yanıtlardan alınan puanlar; 1.00-1.80 arası yetersiz, 1.81-2.60 arası alt düzey, 2.61-3.40 arası orta düzey, 3.41-4.20 arası üst düzey ve 4.21-5.00 arası oldukça üst düzey şeklinde değerlendirilmektedir.

Yetişkin yılmazlık ölçeği: Yetişkin yılmazlık ölçeği Savi Çakar, Karataş ve Çakır (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5 boyuttan ve 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin boyutları; öz yeterlik (10 madde), iç kontrol odağı (3 madde), aile ve sosyal ağlar (4 madde), azim (4 madde), başa çıkma ve uyum (4 madde) şeklindedir. Ölçekteki sorulara verilen yanıtlar; Kesinlikle katılmıyorum (0), Katılmıyorum (1), Kararsızım (2), Katılıyorum (3) ve Kesinlikle katılıyorum (4) olmak üzere beşli Likert şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı toplamda ($\alpha=.71$) bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin madde toplam korelasyon katsayıları ($\alpha=.17$) ile ($\alpha=.66$) arasında değişmektedir. Ölçekteki 6., 10., 12., 13., 17., 19., 20. ve 23. maddeler ters kodlanmıştır. Yüksek puan yetişkinlerdeki yılmazlık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada kullanılan yılmazlık ölçeğindeki derecelendirme seçeneklerinin puanlara göre dağılımı Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Yılmazlık Ölçeğindeki Derecelendirme Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
Kesinlikle katılmıyorum	0	0.00-0.80	Yetersiz
Katılmıyorum	1	0.81-1.60	Alt düzey
Kararsızım	2	1.61-2.40	Orta düzey
Katılıyorum	3	2.41-3.20	Üst düzey
Kesinlikle katılıyorum	4	3.21-4.00	Oldukça üst düzey

Tablo 3'e göre öğretmen yılmazlık ölçeğindeki maddelere verilen yanıtlardan alınan puanlar; 0.00-0.80 arası yetersiz, 0.81-1.60 arası alt düzey, 1.61-2.40 arası orta düzey, 2.41-3.20 arası üst düzey ve 3.21-4.00 arası oldukça üst düzey şeklinde değerlendirilmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamındaki veriler Google Forms aracılığıyla oluşturulan bir form ile çevrimiçi olarak toplanmıştır. Oluşturulan Google form; kişisel bilgi formu, öğretmen akademik iyimserlik ölçeği ve yetişkin yılmazlık ölçeğini içermektedir. Bu form aracılığıyla toplam 350 kişiden veri elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin öncelikle normal dağılım durumu incelenmiştir. Verilerin normal dağılım durumunu incelemek için çarpıklık katsayısı, aritmetik ortalama gibi betimsel istatistikler kullanılabilir; verilere ait grafikler incelenebilir veya çeşitli testler kullanılabilir (Büyüköztürk, 2004). Bu çalışmada normal dağılımın kontrolü için verilere ait çarpıklık katsayılarına bakılmış, grafikler incelenmiş ve çarpıklık katsayısı standart hataya bölünerek elde edilen z istatistiğine bakılmıştır. Yılmazlık ölçeğinden elde edilen puanların çarpıklık katsayısının (skewness=-0.245) ve akademik iyimserlik ölçeğinden elde edilen puanların çarpıklık katsayısının (skewness= 0.088) olduğu belirlenmiştir. Çarpıklık katsayısının ± 1 aralığında olması verilerin normal dağıldığını gösterir (Büyüköztürk, 2004). Ayrıca ölçeklerden elde edilen toplam puanların dağılımına ilişkin grafikler (EK-1) incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Son olarak çarpıklık katsayısının standart hatasına bölünmesi sonucunda çıkan değerler yılmazlık için 1.88; akademik iyimserlik için 0.68 bulunmuş ve böylece verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Çarpıklık katsayısının standart hatasına bölünmesi sonucunda çıkan değer 1.96'dan küçük çıkması verilerin normal dağıldığını gösterir (Büyüköztürk, 2004). Buna bağlı olarak verilerin

çözümlemesinde Pearson korelasyonu ve hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi yapılmadan önce setlerinin birbirinden bağımsız olarak normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Hiyerarşik regresyonun yapılmadan önce verilerin normal dağılım sergilediği; yordayıcı değişkenlerin her birinin yordanan değişkenle arasındaki ilişkinin doğrusal olduğu; yordanan değişkenlerin birbirinden bağımsız olduğu ve yordama işleminde tahmin edilen değerlerle gözlenen değerler arasındaki farkların normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Araştırmacı, değişkenleri istediği sırada ya da gruplar halinde yine kendi belirleyeceği sırada regresyon analizine sokabilir. Hiyerarşik olarak adlandırılan bu yaklaşımda amaç, araştırmacının belirlediği değişkenlerin, (diğer değişkenlerin kontrol değişkeni olarak ele alınmasıyla) yordanan değişken üzerindeki etkilerinin incelenmesidir (Can, 2020). Hiyerarşik regresyon analizinde bağımlı değişkenler (akademik iyimserliğin; öz yeterlik, velilere güven, öğrencilere güven, yöneticilere güven ve akademik vurgu alt boyutları) üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olan bağımsız değişkenler (bireysel yılmazlığın alt boyutları) modele alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde uygulanan veri toplama araçları ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular amaçlar doğrultusunda sırasıyla verilmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkeni sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlik algısıdır. İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlik algısı toplam ve alt boyut puanlarını belirlemek üzere aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Akademik İyimserlik Düzeyleri

Alt Boyutlar	n	\bar{x}	Ss	Mod	Medyan	Min.	Max.	Çarpıklık	Basıklık
Öz yeterlik	350	4.47	0.44	5	4.50	3.00	5.00	-.46	-.72
Öğrencilere güven	350	3.80	0.73	4	3.86	1.29	5.00	-.36	.05
Velilere güven	350	2.99	1.02	3	3.00	1.00	5.00	-.01	-.75
Yöneticilere güven	350	3.86	0.93	5	4.00	1.00	5.00	-.81	.43
Akademik vurgu	350	4.10	0.65	4	4.00	2.25	5.00	-.20	-.67
Akademik İyimserlik Toplam	350	3.90	0.53						

Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlik algıları puan üstünlüğüne göre sıralandığında, öz yeterlik alt boyutunun en üst sırada, velilere güven alt boyutunun en alt sırada olduğu görülmektedir. Ayrıca puan ortalamaları dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında öğretmenlerin öz yeterlilik puanlarının ($\bar{x}=4.47$) “oldukça üst düzeyde”; öğrencilere güven($\bar{x}=3.80$), yöneticilere güven($\bar{x}=3.86$) ve akademik vurgu puanlarının ($\bar{x}=4.10$) “üst düzeyde”; velilere güven puanlarının ($\bar{x}=2.99$) “orta düzeyde” ve toplam akademik iyimserlik puanlarının da ($\bar{x}=3.90$) “üst düzeyde” olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bağımlı değişkeni sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlık algısıdır. İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlık algısı toplam ve alt boyut puanlarını belirlemek üzere aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıklarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Yılmazlık Düzeyleri

Alt Boyutlar	n	\bar{x}	Ss	Mod	Medyan	Min.	Max.	Çarpıklık	Basıklık
Öz yeterlik	350	3.18	0.48	3.60	3.20	1.70	4.00	-0.37	-0.33
İç kontrol odağı	350	2.17	0.67	2.33	2.33	0.33	4.00	0.16	-0.02
Aile ve sosyal ağlar	350	3.34	0.48	3.50	3.50	2.00	4.00	-0.60	-0.23
Azim	350	2.74	0.81	2.50	2.75	0.75	4.00	-0.22	-0.66
Başa çıkma ve uyum	350	2.54	0.70	2.75	2.50	0.50	4.00	-0.06	-0.32
Bireysel Yılmazlık Toplam	350	2.80	0.45						

Tablo 5’e göre sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlık algıları puan üstünlüğüne göre sıralandığında, aile ve sosyal ağlar alt boyutunun en üst sırada, iç kontrol odağının en alt sırada olduğu görülmektedir. Ayrıca puan ortalamaları dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında öğretmenlerin aile ve sosyal ağlar alt boyut puanlarının ($\bar{x}=3.34$) “oldukça üst düzeyde”; öz yeterlik ($\bar{x}=3.18$), azim ($\bar{x}=2.74$), başa çıkma ve uyum ($\bar{x}=2.54$) puanlarının “üst düzeyde”; iç kontrol odağı ($\bar{x}=2.17$) puanlarının “orta düzeyde” ve toplam yılmazlık puanlarının da ($\bar{x}=2.80$) “üst düzeyde” olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlik ve bireysel yılmazlık algıları arasındaki ilişki dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Akademik İyimserlik ve Bireysel Yılmazlık Algıları Arasındaki İlişki

Değişkenler	Öz yeterlik (Akademik iyimserlik)	Velilere Güven	Öğrencilere Güven	Yöneticilere Güven	Akademik Vurgu
Öz yeterlik (Yılmazlık)	.517**	.219**	.304**	.333**	.385**
İç Kontrol Odağı	.198**	.217**	.190**	.140**	.175**
Aile ve Sosyal Ağlar	.270**	.044	.122*	.316**	.273**
Azım	.412**	.271**	.357**	.353**	.347**
Başa çıkma ve uyum	.351**	.134*	.209**	.260**	.252**

** p<.01, *p<.05

Tablo 6 incelendiğinde, bireysel yılmazlığın alt boyutları ile akademik iyimserliğin alt boyutları arasındaki en yüksek ve anlamlı ilişkinin ($r=.517$, $p<.01$) bireysel yılmazlığın alt boyutu olan “öz yeterlik” ile akademik iyimserliğin alt boyutu olan “öz yeterlik” arasında olduğu görülmektedir. Bu iki alt boyut arasında ilişki pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeydedir. İkinci sırada, yüksek ve anlamlı ilişkinin ($r=.412$, $p<.01$) akademik iyimserliğin alt boyutu olan “öz yeterlik” ile “azım” arasında olduğu görülmektedir. Bu iki alt boyut arasında ilişki pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeydedir. Ayrıca bireysel yılmazlığın alt boyutu olan “öz yeterlik” ile “akademik vurgu” arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeyde ($r=.385$, $p<.01$); “azım” ile “öğrencilere güven” arasında ($r=.357$, $p<.01$); “azım” ile “yöneticilere güven” arasında ($r=.353$, $p<.01$); “başa çıkma ve uyum” ile akademik iyimserliğin alt boyutu olan “öz yeterlik” ($r=.351$, $p<.01$); “azım” ile “akademik vurgu” arasında ($r=.347$, $p<.01$); bireysel yılmazlığın alt boyutu olan “öz yeterlik” ile “yöneticilere güven” arasında ($r=.333$, $p<.01$); “aile ve sosyal ağlar” ile “yöneticilere güven” arasında ($r=.316$, $p<.01$); bireysel yılmazlığın alt boyutu olan “öz yeterlik” ile “öğrencilere güven” arasında ($r=.304$, $p<.01$) arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Geriye kalan alt boyutlar arasında ise pozitif yönde, anlamlı ve düşük düzeyde ilişkinin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin bireysel yılmazlıkları ile akademik iyimserlikleri arasındaki ilişki dağılımı incelendiğinde, genel olarak akademik iyimserlik ile bireysel yılmazlık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle öğretmenlerin bireysel yılmazlıkları arttıkça akademik iyimserlik düzeyleri de artmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlık algılarının akademik iyimserlik düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Akademik iyimserliğin “Öz Yeterlilik” alt boyutunun yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öz Yeterlilik Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	Yordama Hatası	R ² Değişim	F	β	P
Öz yeterlilik (Bireysel Yılmazlık)	.517	.268	.136	.268	127.179*	.517	.000
Azim	.532	.284	.031	.016	7.706*	.158	.006

*p<.01

Tablo 7 incelendiğinde bireysel yılmazlığın öz yeterlilik ve azim alt boyutlarının akademik iyimserliğin “Öz Yeterlilik” alt boyutunu yordayan değişkenler olduğu görülmüştür. Bu değişkenler birlikte toplam varyansın %28.4’ünü açıklamaktadır ($F_{(2-349)} = 7.706$, $p < .01$). R² değerlerine göre analiz sonucunda modelde ilk sırada yer alan bireysel yılmazlığın öz yeterlilik değişkeni tek başına toplam varyansın %26.8’ini açıklamaktadır. İkinci aşamada azim değişkeninin modele dâhil olmasıyla toplam varyans %28.4’e yükselmiştir. Bu sonuçlara bakılarak öğretmenlerin akademik iyimserliğin “Öz Yeterlilik” alt boyut puanlarını yordamada öncelikli olarak bireysel yılmazlığın; öz yeterlilik, sonrasında ise azim alt boyutunun etkili olduğu söylenebilir. Akademik iyimserliğin alt boyutlarından “Velilere Güven” alt boyutunun yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Velilere Güven Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	Yordama Hatası	R ² Değişim	F	β	P
Azim	.271	.073	.065	.073	27.520*	.271	.000
İç kontrol odağı	.306	.093	.082	.020	7.690*	.149	.006

*p<.01

Tablo 8 incelendiğinde bireysel yılmazlığın azim ve iç kontrol odağı alt boyutlarının akademik iyimserliğin “Velilere Güven” alt boyutunu yordayan değişkenler olduğu görülmüştür. Bu değişkenler birlikte toplam varyansın %9,3’ünü açıklamaktadır ($F_{(2-349)}=7.690$, $p < .01$). R² değerlerine göre analiz sonucunda modelde ilk sırada yer alan azim değişkeni tek başına toplam

varyansın %7.3'ünü açıklamaktadır. İkinci aşamada iç kontrol odağı değişkeninin modele dâhil olmasıyla toplam varyans %9.3'e yükselmiştir. Bu sonuçlara bakılarak öğretmenlerin akademik iyimserliğin “Velilere Güven” alt boyut puanlarını yordamada öncelikli olarak bireysel yılmazlığın; azim, sonrasında ise iç kontrol alt boyutunun etkili olduğu söylenebilir. Akademik iyimserliğin “Öğrencilere Güven” alt boyutunun yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Öğrencilere Güven Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	Yordama Hatası	R ² Değişim	F	β	P
Azim	.357	.127	.045	.127	50.682*	.357**	.000
Öz yeterlik (Bireysel Yılmazlık)	.374	.140	.095	.012	5.002*	.140*	.026

*p<.05, **p<.01

Tablo 9’a bakıldığında bireysel yılmazlığın azim ve öz yeterlilik alt boyutlarının akademik iyimserliğin “Öğrencilere Güven” alt boyutunu yordayan değişkenler olduğu görülmektedir. Bu değişkenler birlikte toplam varyansın %14’ünü açıklamaktadır ($F_{(2-349)}=5.002$, $p<.05$). R² değerlerine göre analiz sonucunda modelde ilk sırada yer alan azim değişkeni tek başına toplam varyansın %12.7’sini açıklamaktadır. İkinci aşamada bireysel yılmazlığın öz yeterlilik değişkeninin modele dâhil olmasıyla toplam varyans %14’e yükselmiştir. Bu sonuçlara bakılarak öğretmenlerin akademik iyimserliğin “Öğrencilere Güven” alt boyut puanlarını yordamada öncelikli olarak bireysel yılmazlığın; azim, sonrasında ise öz yeterlilik alt boyutunun etkili olduğu söylenebilir. Akademik iyimserliğin alt boyutlarından “Yöneticilere Güven” alt ölçeğinin yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Yöneticilere Güven Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	Yordama Hatası	R ² Değişim	F	β	P
Azim	.353	.125	.057	.125	49.508*	.353	.000
Aile ve sosyal ağlar	.411	.169	.0101	.044	18.532*	.223	.000

*p<.01

Tablo 10 incelendiğinde bireysel yılmazlığın azim ile aile ve sosyal ağlar alt boyutlarının akademik iyimserliğin “Yöneticilere Güven” alt boyutunu yordayan değişkenler olduğu görülmüştür. Bu

değişkenler birlikte toplam varyansın %16.9'unu açıklamaktadır ($F_{(2-349)}=18.532$, $p<.01$). R^2 değerlerine göre analiz sonucunda modelde ilk sırada yer alan azim değişkeni tek başına toplam varyansın %12.5'ini açıklamaktadır. İkinci aşamada aile ve sosyal ağlar değişkeninin modele dâhil olmasıyla toplam varyans %16.9'a yükselmiştir. Bu sonuçlara bakılarak öğretmenlerin akademik iyimserliğin “Yöneticilere Güven” alt boyut puanlarını yordamada öncelikli olarak bireysel yılmazlığın; azim, sonrasında ise aile ve sosyal ağlar alt boyutunun etkili olduğu söylenebilir. Akademik iyimserliğin alt boyutlarından “Akademik Vurgu” alt ölçeğinin yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Akademik Vurgu Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	Yordama Hatası	R ² Değişim	F	β	P
Öz yeterlik (Bireysel Yılmazlık)	.385	.148	.067	.148	60.536*	.385	.000
Azim	.411	.169	.049	.021	8.734*	.181	.003

* $p<.01$

Tablo 11 incelendiğinde bireysel yılmazlığın; öz yeterlik ve azim alt boyutlarının akademik iyimserliğin “Akademik Vurgu” alt boyutunu yordayan değişkenler olduğu görülmüştür. Bu değişkenler birlikte toplam varyansın %16.9'unu açıklamaktadır ($F_{(2-349)} = 8.734$, $p<.01$). R^2 değerlerine göre analiz sonucunda modelde ilk sırada yer alan bireysel yılmazlığın öz yeterlik değişkeni tek başına toplam varyansın %14.8'ini açıklamaktadır. İkinci aşamada azim değişkeninin modele dâhil olmasıyla toplam varyans %16.9'a yükselmiştir. Bu sonuçlara bakılarak öğretmenlerin akademik iyimserliğin “Akademik Vurgu” alt boyut puanlarını yordamada öncelikli olarak bireysel yılmazlığın; öz yeterlik, sonrasında ise azim alt boyutunun etkili olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıkları ve akademik iyimserlikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerinin üst düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin akademik başarılarını artırma hedefini gerçekleştirmek üzere kendilerini yeterli gördükleri; hedefe ulaşma sürecinde öğrencilerine, öğrenci velilerine, okul idarecilerine güven duydukları ayrıca öğrencilerin akademik

başarıya ulaşmaları için gerekli eylemlerde bulunma konusunda kararlı oldukları şeklinde yorumlanabilir. Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerinin yüksek oluşu; günün büyük bir bölümünü öğrencileri ile geçirmeleri sonucu onları yakından tanımaları, öğrencileri üzerinde önemli etkilere sahip olmaları ve çoğunlukla velilerle sürekli bir iletişim içinde olarak onlardan destek almalarının bir sonucu olarak öğrencileri akademik anlamda olumlu etkileyebileceklerine ilişkin inanç geliştirmeleri ile açıklanabilir. Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlik düzeylerinin araştırıldığı çalışmalarda Ergen ve Elma (2020), sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerinin üst düzeyde olduğu bulgusuna ulaşırken, Kürkcü ve Akın Kösterelioğlu'nun (2020), yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin orta düzeyin üzerinde akademik iyimserliğe sahip olduklarını saptamıştır. Lynn (2013) ve Uzun (2014) yaptıkları çalışmalarda, sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerinin iyi düzeyde olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin akademik iyimserlik düzeylerinin karşılaştırıldığı çalışmalarda da sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserliklerinin branş öğretmenlerinininkinden daha yüksek çıktığı belirlenmiştir (Aydın, 2019; Yalçın, 2013; Yılmaz & Yıldırım, 2017). Araştırmalarda elde edilen bu bulgular çalışmanın sonucunu desteklemektedir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıklarının üst düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkılarak sınıf öğretmenlerinin; yaşamda karşılaştıkları sorunlarla baş etmede kendilerini yeterli gördükleri, sorunlar karşısında kendileri üzerinde yeterli denetimi sağlayabildikleri, sorunlarla baş etmek için yeterli çabayı gösterebildikleri ve başarılı bir şekilde uyum sağlayabildikleri söylenebilir. Bu durum, öğretmenlik mesleğini seçen kişilerin genellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük ve orta ailelerden gelmeleri (Akbayır, 2002; Erjem, 2000, Turan, 2017) buna bağlı olarak yaşamla mücadele etmek zorunda kalmaları ve sorunların üstesinden gelerek hedeflerine ulaşmaları yani zorlu yaşam koşullarının onları yılmaz bireylere dönüştürmüş olmasıyla açıklanabilir. Literatür incelendiğinde bu araştırmada elde edilen sonuca paralel sonuçların elde edildiği çalışmaların olduğu görülmüştür. Üstündağ (2019) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin öz değerlendirme sonucunda kendilerini yılmaz bireyler olarak gördüklerini ortaya koymuştur. Jeong (2020) yaptığı çalışma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının bireysel yılmazlık düzeylerinin son derece yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Irmak ve Izgar (2015), yaptıkları araştırmada matematik öğretmenlerinin yüksek düzeyde yılmazlığa sahip olduklarını ortaya koymuştur. Bu bulguların çalışmayı desteklediği söylenebilir. Erkoç (2019), yaptığı araştırmada okul müdürlerinin yılmazlıklarının orta düzeyde olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırma sonucunda bireysel yılmazlık ile akademik iyimserlik arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Böyle bir sonuca ulaşılması, akademik iyimserlik ile bireysel yılmazlık kavramlarının tanımlarından yola çıkılarak açıklanabilir. Akademik iyimserlik, öğretmenin; çeşitli zorluklar, sıkıntılar karşısında bile bu sorunların üstesinden gelerek olumlu uyum göstereceğine ilişkin inançlar bütünü (Luthar ve diğ., 2000) iken bireysel yılmazlık; bireyin hayatında karşılaştığı stres ve risk içeren durumları etkili bir biçimde yönetebilmesi (Goldstein & Brooks, 2013) şeklinde tanımlanmaktadır. İki kavramın tanımları göz önüne alındığında, akademik iyimserlikte, olumsuz durumlarla başa çıkabileceğine ilişkin bir inancın; bireysel yılmazlıkta ise bu inancın uygulamaya konularak başarılı bir şekilde sorunun üstesinden gelinmesinin söz konusu olduğu görülmektedir. Güçlü aile ilişkilerine sahip; çevresiyle olumlu sosyal ilişkiler kurabilen; öz yeterliği, azmi ve sorunlarla başa çıkma becerisi yüksek bireyler yetiştirmek her açıdan önem arz eden bir konudur. Sonuçlar sınıf öğretmenlerin, sürekli değişen ve gelişen öğrenci özelliklerine uygun bir eğitim ortamı düzenleyebilmesi ve mesleğinde verimli olabilmesi için bireysel yılmazlığının artırılmasının akademik iyimserliğini de arttıracaklarını göstermiştir. Bunun sonucu olarak Yalçın (2013) da yaptığı çalışmada akademik iyimserlik ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Özözen-Danacı ve Pınarcık (2017) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının bireysel yılmazlıkları ve geleceğe dair umut düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir. Bu bulguların çalışmanın sonucunu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre bireysel yılmazlığın alt boyutları olan öz yeterlik ve azim akademik iyimserliğin alt boyutları olan “öz yeterlik”, “öğrencilere güven” ve “akademik vurgu” üzerinde anlamlı yordayıcılar olarak belirlenmiştir. Bu sonuçtan yola çıkılarak yeterli yılmazlık düzeyine sahip olan ve bu konuda çaba gösteren sınıf öğretmenlerinin; öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak için kendilerini yeterli gördükleri, öğrencilerine güvendikleri ve bu konuda gerekli adımları atmada ısrarcı oldukları söylenebilir. Ayrıca azim, aile ve sosyal ağlar alt boyutlarının akademik iyimserliğin “yöneticilere güven” üzerinde; azim, iç kontrol odağı alt boyutlarının akademik iyimserliğin “velilere güven” üzerinde anlamlı yordayıcılar oldukları görülmüştür. Bu sonuçlar, ailesi ve çevresiyle iyi ilişkilere sahip, azimli sınıf öğretmenlerinin genellikle okul idarecilerine güvendikleri; öz denetime sahip, azimli sınıf öğretmenlerinin ise genellikle öğrenci velilerine güven duydukları şeklinde yorumlanabilir. Sonuç olarak bireysel yılmazlığın öz yeterlik ve azim alt boyutlarının büyük oranda, akademik iyimserliği yordadığı ifade

edilebilir. Polat (2018) çalışmasında, bireysel yılmazlığı yüksek öğretmenlerin daha az mesleki tükenmişlik yaşadığını, örgüt iklimine ilişkin olumlu algıya sahip olduklarını, kurumlarına bağlılık duyduklarını ve yüksek iş doyumuna sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Nicel yaklaşımla yürütülen bu araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin hem bireysel yılmazlıklarının hem de akademik iyimserliklerinin üst düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıklarının ve akademik iyimserliklerinin üst düzeyde çıkmasının altında yatan etkenler, nitel araştırma kapsamında yapılacak görüşmelerle derinlemesine incelenerek araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılabilir.

Kaynakça

- Akbayır, K. (2002). Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin ve branş seçiminde cinsiyetin rolü. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Dergisi*, 2, 1183-1188.
- Aydın, S. (2019). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin eğitime ilişkin inançları ile akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Basım, H. N. & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Beard, K. S. & Hoy, W. K. (2010). The nature, meaning, and measure of teacher flow in elementary schools: a test of rival hypotheses. *Educational Administration Quarterly*, 46(3), 426-458. <https://doi.org/10.1177%2F0013161X10375294>
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. PEGEM Akademi
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. PEGEM Akademi
- Coutu, D. L. (2002). How resilience works. *Harvard Business Review*, 80(5), 46-56.
- Çalışkan, Ö. (2011). *Investigation of the relationship between teachers' readiness for organizational change and resilience* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Daniilidou, A., Platsidou, M., & Gonida, E. (2020). Primary school teachers' resilience: association with teacher self-efficacy, burnout and stress. *Electronic Journal of Research in Education Psychology*, 18(52), 549-582. <https://ojs.ual.es/ojs/index.php/EJREP/article/view/3487/3974>
- Day, C., & Gu, Q. (2013). *Resilient teachers, resilient schools: Building and sustaining quality in testing times*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203578490>
- Eminağaoğlu, N. (2006). *Güç koşullarda yaşayan sokak çocuklarında dayanıklılık (sağlamlık)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Ergen, Y. & Elma, C. (2018). Development of teacher academic optimism scale: The validity and reliability study. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(1), 69-90. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2018.004>
- Ergen, Y. & Elma, C. (2020). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri, akademik iyimserlikleri ve mesleki bağlılıkları arasındaki ilişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 1222-1239. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.-656449>
- Erjem, Y. (2000). Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin işlevi. *Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(19), 70-79.
- Erkoç, N. (2019). *İlkokul yöneticilerinin yılmazlık, duygusal zekâ ve yönetsel etkililik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Everly, G., McCormack, D., & Strouse, D. (2012). Seven characteristics of highly resilient people: Insights from Navy SEALs to the 'Greatest Generation'. *International Journal of Emergency Mental Health*, 14(2), 137-143.
- Fitzgerald, S. M., Rumrill Jr, P. D., & Schenker, J. D. (2004). Correlational designs in rehabilitation research. *Journal of Vocational Rehabilitation*, 20(2), 143-150. <https://content.iospress.com/articles/journal-of-vocational-rehabilitation/jvr00237>
- Garnezy, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry*, 56(1), 127- 136.
- Gizir, C. A. (2004). *Academic resilience: An investigation of protective factors contributing to the academic achievement of eight grade students in poverty* (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University the Graduate School of Social Sciences, Ankara.
- Goldstein S., & Brooks R.B. (2013). Why Study Resilience?. In Goldstein S., Brooks R. (eds) *Handbook of Resilience in Children*. Springer, 3-14. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3661-4_1
- Higgins, G. O. (1994). *Resilient adults: Overcoming a cruel past*. Jossey-Bass. <https://psycnet.apa.org/record/1994-98410-000>
- Hoy, A. W., Hoy, W. K., & Kurz, N. M. (2008). Teacher's academic optimism: The development and test of a new construct. *Teaching and teacher education*, 24(4), 821-835. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2007.08.004>
- Irmak, M., & Izgar, H. (2015). Matematik öğretmenlerinin yılmazlık düzeyleri üzerine bir inceleme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 446-459. <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/17275/180477>
- Jeong, H. (2020). Resilience and grit of pre-service kindergarten and elementary school teachers. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(4), 223-234. https://www.ijicc.net/images/vol_13/Iss_4/13424_Jeong_2020_E_R.pdf
- Kararmak, Ö. (2007). *Investigation of personal qualities contributing to psychological resilience among earthquake survivors: A model testing study* (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University the Graduate School of Social Sciences, Ankara.

- Kürkçü, M. & Akın Kösterelioğlu, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen özerkliği davranışları ve akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 347-358. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kebd/issue/67544/1051198>
- Luthans F, Youssef CM. (2004). Human, social, and now positive psychological capital management. *Organizational Dynamics*, 33, 143–160
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child development*, 71(3), 543-562. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>
- Lynn. S J. (2013). *Teacher burnout and its relationships with academic optimism, teacher socialization, and teacher cohesiveness* (Doctoral dissertation). Fordham University, ProQuest. <https://www.proquest.com/docview/1312339146>
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238. <https://psycnet.apa.org/buy/2001-00465-004>
- Masten, A.S., Cutuli, J. J., Herbers, J. E., & Reed, M. G. J. (2002). Resilience in development. C. R. Snyder & J. L. Shane (Eds.), In *Oxford handbook of positive psychology*, 117, 132. Oxford University Press.
- Newman, R. (2005). APA's resilience initiative. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36(3), 227–229. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.36.3.227>
- Öğülmüş, S. (2001, 29-30 Mart). Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık. *I. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu: Nedenler ve Önleme Çalışmaları* [Sempozyum]. Ankara. içinde. Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı.
- Özözen-Danacı, M., & Pınarcık, Ö. (2017). Öğretmen adaylarının yılmazlık ve geleceğe yönelik umut düzeylerinin duygusal zekaya olan etkisinin incelenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(29), 1054-1070. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TWpZek1EVXpNdz09>
- Polat, D. D. (2018). *Öğretmenlerin yılmazlık düzeyleri ile iş doyumunu, mesleki tükenmişlik, örgütsel bağlılık düzeyleri ve örgüt iklimi algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Reich, J. W., Zautra, A. J. & Hall, J. S. (2010). *Handbook of adult resilience*. The Guilford Press.
- Richards, K. A. R., Levesque-Bristol, C., Templin, T. J., & Graber, K. C. (2016). The impact of resilience on role stressors and burnout in elementary and secondary teachers. *Social Psychology of Education*, 19(3), 511-536. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11218-016-9346-x.pdf>
- Savi Çakar, F., Karataş, Z., & Çakır, M. A. (2015). Yetişkinler için yılmazlık ölçeği'nin (YYÖ) uyarlanması ve psikometrik özellikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(32), 22-39. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/19405/206290>
- Sezgin, F ve Erdoğan, O. (2015). Academic optimism, hope and zest for work as predictors of teacher self-efficacy and perceived success. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 7-19. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1057475.pdf>

- Terzi, Ş. (2006). Kendini toparlama gücü ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26(3), 77-86.
- Turan, İ. (2017). Tarihsel süreçte öğretmenlerin toplumsal statüsündeki değişim. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Uzun, B. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu değerler ile akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üstündağ, N. (2019). *Öğretmen güçlendirme programının sınıf öğretmenlerinin yılmazlık düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Windle, M. (2002). Critical conceptual and measurement issues in the study of resilience. M. D. Glantz & J. L. Johnson. (Eds.), In *Resilience and development* (pp. 161-176). Springer. https://doi.org/10.1007/0-306-47167-1_8
- Yalçın, S. (2013). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile stres, psikolojik dayanıklılık ve akademik iyimserlik arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalım, D. (2007). *First year college adjustment: The role of coping, ego-resiliency, optimism and gender*(Unpublished master's thesis). Middle East Technical University the Graduate School of Social Sciences, Ankara.
- Yılmaz, E., & Yıldırım, A. (2017). Öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2). https://www.researchgate.net/publication/316636342_Ogretmenlerin_akademik_iyimserlik_duzyeylerinin_bazi_degiskenler_acisindan_incelenmesi/link/5908f251458515ebb495c5f8/download

Extended Abstract

Purpose

Masten (2001) defined resilience as the ability of an individual who encounters risky situations to return to their previous state by overcoming the negative effects of these situations. Resilient individuals are also skilled in problem-solving and interpreting negative events to improve themselves by taking advantage of them. Teachers, who encounter many situations that create conflict and stress throughout their professional lives, are resilient individuals. Their resilience is a critical element of their physical and mental health and the academic success of their students.

Academic optimism also plays an important role in increasing the academic success of students and can make a difference in students' learning and academic performance. The academic optimism perceptions of more psychologically resilient teachers are also more positive. In addition, positive features such as academic optimism reduce teachers' professional burnout levels and increase their self-efficacy. Our study results have shown these variables affect the professional performance of classroom teachers to a significant degree. Classroom teachers' personal characteristics, behaviors, attitudes, and perspectives can influence many aspects of students' lives. To further research this influence, the relationship between classroom teachers' individual resilience and academic optimism was examined by seeking answers to the following questions:

1. What is the level of academic optimism of primary school teachers?
2. What is the level of individual resilience of primary school teachers?
3. Is there a significant relationship between academic optimism and individual resilience of primary school teachers?
4. Is the perception of the individual resilience of primary school teachers a significant predictor of their academic optimism?

Method

We conducted this research using the relational screening model. The scope of our research consisted of classroom teachers working in primary schools in Turkey during the 2020–2021 academic year. The sample of the study comprised 350 randomly selected classroom teachers from different Turkish provinces who voluntarily filled out the questionnaire. We used the following

two data collection tools: a teacher academic optimism scale that measured the dimensions of self-efficacy, trust in parents, trust in students, trust in administrators and academic emphasis; and an adult resilience scale that measured dimensions of self-efficacy, internal locus of control, family and social networks, perseverance, coping, and adaptation. We collected the research data via an online form and analyzed the data with SPSS 26.0 software. We determined the data were normally distributed. Also used Pearson correlation and stepwise regression analysis for data analysis in the stepwise regression analysis, we included independent variables (subdimensions of individual resilience) that have a significant effect on dependent variables (subdimensions of academic optimism) in the model.

Results

We observed that both the total academic optimism scores of the classroom teachers ($\bar{x} = 3.90$) and the total resilience scores of the classroom teachers ($\bar{x} = 2.80$) were at a high level. Also determined there was a moderately positive and significant relationship between academic optimism and individual resilience. Moreover, we observed that the subdimensions of self-efficacy and perseverance were the variables that predicted the self-efficacy subdimension of academic optimism. These variables together explained 28.4% of the total variance. It was founded the perseverance and internal locus of the control subdimensions of individual resilience to be predictive variables the confidence in parents subdimension of academic optimism. These variables together explained 9.3% of the total variance. Thus, the subdimensions of perseverance and self-efficacy of individual resilience are the variables that predict the confidence in students subdimension of academic optimism. These variables together explain 14% of the total variance. We observed the perseverance and family and social networks subdimensions of individual resilience are the variables that predict the trust in the managers subdimension of academic optimism. These variables together explain 16.9% of the total variance. We observed that the subdimensions of self-efficacy and perseverance predict the academic emphasis subdimension of academic optimism. These variables together explain 16.9% of the total variance.

Conclusion and Discussion

As a result of this research, we determined classroom teachers' academic optimism was high. Ergen and Elma (2020) explained the academic optimism of classroom teachers is at a high level, and

Kürkçü and Akın Kösterelioğlu (2020) determined that classroom teachers have academic optimism above a medium level. On the other hands sell, Lynn (2013) revealed that the academic optimism of the classroom teachers is at only a good level. These findings support the results of my study. I concluded that the individual resilience of the classroom teachers was at a high level. Üstündağ (2019) revealed that classroom teachers view themselves as indomitable individuals. As a result of his study, Jeong (2020) found that the individual resilience levels of primary school teacher candidates are extremely high. These findings support our study. As a result of the research, it was determined there is a positive and significant relationship between individual resilience and academic optimism. Yalçın (2013) revealed there is a positive and significant relationship between academic optimism and psychological resilience. Özözen-Danacı and Pınarcık (2017) determined there is a positive and significant relationship between teacher candidates' individual resilience and their levels of hope for the future. These findings supported the results of this study. According to the results of our stepwise regression analysis of the subdimensions of self-efficacy and perseverance of individual resilience, it was found they were significant predictors of academic optimism. In his study, Polat (2018) revealed that teachers with high individual resilience experience less professional burnout, have a positive perception of the organizational climate, are committed to their institutions, and have high job satisfaction. These findings support the result of this study.

ETİK BEYAN: *"Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Yılmazlıkları ve Akademik İyimserlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 26/07/2021 tarihli, 144858 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.

EKLER

EK-1. ÖLÇEKLERDEN ELDE EDİLEN PUANLARIN DAĞILIMINA İLİŞKİN GRAFİKLER

